

İntörn Hemşirelerin Yetkinlik Durumları ile Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki

The Relationship Of Competence Status Of Intern Nurses' Attitudes Towards To Their Caregiver Roles

Sevim Çelik¹, Yasemin Durmaz², Elif Karahan³

¹Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bartın

²Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Zonguldak

³Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Zonguldak

Atıf vermek için: Çelik S, Durmaz Y, Karahan E, İntörn Hemşirelerin Yetkinlik Durumları ile Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki. SHYD. 2020;7(3): 371-383.

Öz

Amaç: Araştırma, intörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma, Mart-Nisan 2019 tarihleri arasında bir üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan 295 öğrenci ile yapılmıştır. Veriler, "Öğrenci Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği ve Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, bağımsız gruplarda t testi, Pearson korelasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %76,3'ünün kadın, %31,2'sinin ailesinde en az bir sağlık çalışanı olduğu, %76,3'ünün hemşirelik mesleğini sevdiği, %76,3'ünün hemşirelik mesleğini geliştirmek için araştırma yapmak istedikleri, %90,5'inin verdiği bakımlarda araştırma sonuçlarını kullanmak istedikleri bulunmuştur. İntörn hemşirelerin "Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği" puan ortalaması 240,34±37,07, "Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği" puan ortalaması 62,84±12,18 olduğu saptanmıştır. Hemşirelik "Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği ile Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği" toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında zayıf, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0,05).

Sonuç: Araştırma bulguları, intörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin olumlu yönde olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bakım verici rol, hemşirelik bakımı, yetkinlik, hemşirelik bakımı yönetimi.

Abstract

Aim: The study was conducted to examine the relationship between the competence status of the intern nurses and their attitudes towards to their caregiving roles.

Method: This descriptive and correlational study was carried out with 295 students who studied in nursing department of an university between March and April 2019. Data were collected by using the Student Information Form, the Competence Scale of Nursing Students and the Attitude Scale for Nurses in Caregiving Roles. The data were evaluated using the descriptive statistical methods, independent variables t test in and Pearson correlation analysis.

Results: It was found that 76.3% of students were female, 31.2% of students have at least one health worker in their family, 76.3% of the them loved the nursing profession, 76.3% of them wanted to make research to improve the nursing profession and 90.5% of the them wanted to use the research results in their care. Intern nurses received an average score 240.34±37.07 from Competence Scale of Nursing Students and 62.84±12.18 from the Attitude Scale for Nurses in Caregiving Roles. It was determined direction of the weak, positive and statistically significant relationship between Competence Scale of Nursing Students and Attitude Scale for Nurses in Caregiving Roles total and subscale mean scores (p=0.000).

Conclusion: The study showed that the relationship between competence status of the intern nurses and their attitudes towards caregiving roles was in positive aspect.

Keywords: Caregiver role, competence, nursing care nursing care management.

*1.Uluslararası 2.Ulusal Sağlık Bakım Hizmetleri Kongresi, 02-03 Mayıs 2019, Ankara'da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Received / Geliş: 11.10.2019

Accepted / Kabul: 17.09.2020

Published Online / Online Yayın: 30.12.2020

Corresponding author / İletişim: Sevim Çelik, Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bartın

E-mail / E-posta: sevimakcel@yahoo.com

Yazarların ORCID bilgileri:

S.Ç. 0000-0002-2016-5828, Y.D. 0000-0001-8873-4137, E.K. 0000-0002-6371-871X

Extended Abstract

Introduction: The functions and roles of nursing, which includes scientific knowledge-based practice skills, are also changing due to changes in health care needs due to technological developments, changes in the structure of society and social problems. Despite the changing roles and functions, the caregiver role, which is the oldest role of nursing, continues to exist. The caregiver role includes the nurse's preparation of a care plan specific to the disease process and taking measures to regain the patient's social-emotional well-being. Nursing education consists of theoretical and practical education, and these should complement each other in order to provide and maintain a quality education. In nursing education, it is very important to include practical / clinical education in the education curriculum to improve the competence and socialization of students in nursing profession

Aim: The study was conducted to examine the relationship between the competence status of the intern nurses and their attitudes towards to their caregiving roles.

Method: This descriptive and correlational study was carried out with 295 students who studied in nursing department of an university between March and April 2019. Data were collected by using the Student Information Form, the Competence Scale of Nursing Students and the Attitude Scale for Nurses in Caregiving Roles. The data were evaluated using the descriptive statistical methods, independent variables t test in and Pearson correlation analysis.

Results: It was found that 76.3% of students were female, 31.2% of students have at least one health worker in their family, 76.3% of the them loved the nursing profession, 76.3% of them wanted to make research to improve the nursing profession and 90.5% of the them wanted to use the research results in their care. Intern nurses received an average score 240.34 ± 37.07 from Competence Scale of Nursing Students. It was determined that the students got the lowest score with an average score of 5.12 ± 1.16 from the clinical biomedical science sub-dimension of the scale, and the highest score in the sub-dimension of ethics and responsibility with an average score of 5.82 ± 1.02 . Intern students had a total score of 62.84 ± 12.18 on the "Attitude Scale of Nurses' Caregiver Roles." It was determined that the low attitude score of the students' scores was related to the meeting of the nurse's self-care needs and the counseling role of the nurse (3.91 ± 0.85), the highest attitude to the role of the nurse in the treatment process (4.79 ± 1.00). It was determined that the mean scores of the total and sub-dimensions of the internship nurses who love their profession were statistically high ($p < 0.01$). It has been determined that students who love nursing profession have statistically significantly higher scores in the sub-dimensions of critical thinking and reasoning, care, and lifelong learning with the total score of the Competence Scale of Nursing Students ($p < 0.05$). It was determined direction of the weak, positive and statistically significant relationship between Competence Scale of Nursing Students and Attitude Scale for Nurses in Caregiving Roles total and subscale mean scores ($p = 0.000$). The study showed that the relationship between competence status of the intern nurses and their attitudes towards caregiving roles was in positive aspect.

Conclusion: The results of the study showed that the relationship between the competence of the internship nurses and their attitudes towards their caregiver roles was positive. It is recommended to theoretical and practical planning of nursing education in a way that will enable students to develop positive behaviors and attitudes in treatment and care practices; create a clinical/field practice program in which the students will be aware of their responsibilities, in cooperation with the school and the hospital, in order to include courses and practices that will provide ethical, critical thinking and problem solving skills and to gain the targeted competence in students.

Giriş

Teknolojik gelişmeler, toplumun yapısının değişmesi ve toplumsal sorunlar nedeniyle sağlık bakım gereksinimlerinin değişmesine bağlı olarak bilimsel bilgi temelli uygulama becerilerini içeren hemşireliğin işlev ve rolleri de değişmektedir (Aydemir Gedük 2018; Taylan, Alan ve Kadioğlu, 2012). Değişen rol ve işlevlere karşın hemşireliğin en eski rolünü oluşturan bakım verici rolü varlığını sürdürmektedir. Bakım verici rol, hemşirenin hastalık sürecine özgü bakım planı hazırlamasını ve hastanın sosyal-duygusal iyilik durumunu yeniden kazandırmaya yönelik önlemlerin almasını içermektedir. Modern hemşireliğin diğer rolleri, hemşireliğin bakım verici rolünden türemiş ve gelişmiştir. Hemşire bu rolünü, almış olduğu mesleki eğitim ve kazanmış olduğu klinik deneyimlere dayanarak, sorumlu olduğu hastanın bakım gereksinimini belirleyerek, hasta ve ailesiyle birlikte bu gereksinimin belirlenmesi ve karşılanmasında işbirliği kurarak yerine getirmektedir (Koçak, Albayrak, Büyükkayacı ve Duman, 2014; Uzelli Yılmaz ve ark., 2017).

Hemşirelikte yetkinlik kavramı çok boyutludur. Bununla birlikte hemşirelerin yetkinliklerini değerlendirmek üzere Taiwan Hemşireler Derneği tarafından temel biyomedikal bilim, genel klinik beceriler, bakım, eleştirel düşünce ve yargılama, etik ve sorumluluk ve yaşam boyu öğrenme olmak üzere boyutlar belirlenmiş, bu doğrultuda Hsu ve Hsieh 2013 yılında bir ölçme aracı geliştirmiştir (Ulker, 2018). Hemşirelik eğitimi, hemşirelerin bakım verici rolünü yerine getirilmesini sağlamak üzere, temel bilgi, beceri, eleştirel düşünme, kişilerarası iletişim ile bu mesleki yetkinliklerinin kazandırılmasını ve kaliteli sağlık bakım hizmetinin sunulmasını sağlamayı içermektedir (Çevik ve Khorshid, 2012; Fukada, 2018; Wangensteen, Johansson ve Nordström, 2015). Ancak, hemşire yetkinliğinin zor kazanılması ve tanımda yaşanan karışıklık, bu yetkinliğin değerlendirilmesinde güçlük oluşturmaktadır (Smith, 2012). Bu nedenle, hemşirelik müfredatında bir temel oluşturmak için hemşirelik yetkinliğini açık olarak tanımlamak büyük önem taşımaktadır (Fukada, 2018). Türk Dil Kurumu yetkinlik kavramını “yetkin olma durumu, olgunluk, kemal, mükemmeliyet” olarak yeterlik kavramını ise “bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet ve görevini yerine getirme gücü” olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2019). Hemşirelikte yetkinlik; mesleki yargılama, beceriler, değerler ve tutum olmak üzere bilginin karmaşık bir bütünleşmesi (entegrasyonu) olarak belirtilmektedir (Fukada, 2018).

Yetkinlik, belirli bir aşamadan sonra mesleki deneyim, pozisyon ve eğitim düzeyi arttıkça gelişmektedir. Hemşirelikte yetkin kişi; hemşirelik bakımını güvenli şekilde uygulamak için gerekli bilgi, beceri, yetenek ve yargıyı bütünleştiren ve farklı koşullar altında istenilen sonuçlarla karar verme ve sorun çözme becerisini kullanarak görevini gerçekleştirme yeteneğine sahip olan kişi olmaktadır (Karahan ve Kav, 2018; Taylan, ve ark., 2012). Tutum da öğrenme ile kazanılan, bireyin davranışlarına yön veren bir olgu olarak ele alınmaktadır (Uzelli Yılmaz ve ark., 2017). Hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumları, onların iş doyumunu, performansı, verimliliği ve yetkinliği hakkında bilgi vermektedir (Merrick, Duffield, Baldwin ve Fry, 2012).

Hemşirelik eğitimi kuramsal ve uygulamalı eğitimden oluşmakta olup kaliteli bir eğitimin sağlanması ve sürdürülmesi için bunların birbirini tamamlaması gerekmektedir. Hemşirelik eğitiminde uygulama/klinik eğitimin, öğrencilerin hemşirelik mesleğinde yetkinliklerini ve sosyalleşmelerini geliştirmek için eğitim müfredatına alınması oldukça önemlidir (Dikmen Aydın, Şahin Orak, Gürkan, Aslan ve Demir, 2017; Tural Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin, 2014). Bunu desteklemek üzere öğrencilerin eğitiminin son bir yılını en fazla iki klinik alanda yapabilecek intörlük programı önerilmektedir (Gallagher, Smith ve Ousey, 2012). İntörlük programında öğrenciler, klinik ortamında üç veya dört hafta kadar kısa bir sürede rotasyona girerek, bu süre içinde yetkinliklerini göstermeye çalışmaktadırlar (Kajander-Unkuri ve ark, 2014). Bu uygulamayla, gelecekte çalışacakları kurumlarda yetkinliklerini değerlendirme olanağı yakalamaktadırlar (Gallagher ve ark, 2012). Ayrıca, intörn hemşireler, klinik becerilerini güncelleme ve öğrenmelerini geliştirmek için uygulama gerçeklerini görme ve hasta bakımının sunumunda kuramsal ve uygulamayı birleştirmenin yollarını bulmaktadırlar (Dammiano, Scalorbi, Rosa, Gazineo ve Chiari, 2019).

Ülkemizde son yıllarda hemşirelik eğitim müfredatlarında, eğitim öğretimin dördüncü yılında öğrencilerinin aldıkları kuramsal bilgileri klinikte uygulama yapmalarını, mesleğe uyum sağlamalarını ve mesleki kimlik geliştirmelerini desteklemek üzere bir yarıyıldan iki yarıyla kadar değişen sürelerde intörlük uygulaması yer almaktadır (Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan, ve Vural, 2008). Araştırmanın yürütüldüğü fakültenin hemşirelik lisans programında da öğrenciler son sınıfta iki yarıyıl sağlık kurumlarında (klinik ve saha) haftada 32 saat (4 gün) intörn dersi kapsamında intörlük uygulaması yapmaktadır. Yapılan bir çalışmada, uygulama yapmak üzere sağlık kurumlarında bulunan öğrencilerin hemşirelik uygulamalarına ilişkin farklı bilgi ve beceri düzeylerine sahip olduğu ve yeni mezun hemşirelerin kuram ve uygulama boşluğu yaşadığı saptanmıştır (Murray, Sundin ve Cope, 2018). 2015 yılında yayınlanan bir başka çalışmada da yeni mezun hemşirelerin uygulama için kendilerini hazırlıksız hissettikleri ve kendi yeteneklerine güvenmediği bildirilmiştir. Aynı çalışma sonuçlarında yeni mezun hemşirelerin eğitim müfredatlarında klinik beceri eğitimine yeterli zamanın ayrılmadığı da belirtilmiştir (Monaghan, 2015).

Literatür incelendiğinde önceki yıllarda yapılan çalışmaların daha sıklıkla yeni mezun hemşirelerin yetkinlik durumlarını değerlendirme üzerine odaklandığı görülmüştür. Bu çalışmada ise mezun konumunda olan intörn

hemşirelerin yetkinlik durumları değerdendirilmekle birlikte, bakım verici rollerine ilişkin tutumları ve yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçları, hemşirelik eğitim müfredatının içeriğini geliştirmeye katkı sağlayacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Tipi: Bu araştırma, intörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırma Soruları: Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- İntörn hemşirelerin yetkinlik düzeyleri nedir?
- İntörn hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumları nasıldır?
- İntörn hemşirelerin yetkinlik düzeyleri ve bakım verici rollerine ilişkin tutumları öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
- İntörn hemşirelerin yetkinlik düzeyleri ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenimlerine devam eden toplam 336 intörn hemşire oluşturmuştur. Araştırmada örnekleme yöntemine başvurulmayıp tüm evrene ulaşılması hedeflenmiş ve bu doğrultuda araştırmaya katılmaya gönüllü, 295 intörn hemşire ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılım oranı %87.79'dur.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri "Öğrenci Bilgi Formu, Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği ve Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda (Cheng ve Liou, 2013; Çevik ve Khorshid, 2012; Kızıgüt ve Ergöl, 2011) hazırlanmış olup öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini içeren dokuz sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği (HÖYÖ): Hsu ve Hsieh (2013) tarafından geliştirilmiş olup, Ülker (2018) tarafından öğrenci hemşirelerin yetkinlik durumlarını belirlemek amacıyla Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek, 43 maddeden oluşmakta ve klinik biyomedikal bilim (5 madde), genel klinik beceriler (7 madde), eleştirel düşünme ve akıl yürütme (4 madde), bakım (6 madde), etik ve sorumluluk (15 madde), ve yaşam boyu öğrenme (6 madde) olmak üzere altı alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek, 7'li Likert tipinde, her bir maddesi 1-7 arasında puanlanmakta ve ölçekten toplam 43-301 puan alınmaktadır. Ölçek puanının artması öğrencilerin yetkinlik düzeyinin arttığını göstermektedir. Ülker (2018) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa ile değerdendirilmiş olup alt boyutların güvenilirlik değerdeleri 0,79 – 0,97 arasında, ölçek toplam güvenilirlik değeri 0,97 olarak bildirilmiştir. Bu araştırmada ise ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa değerdeleri 0,87-0,96 arasında bulunurken, toplam ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,97 olarak bulunmuştur.

Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği (HBRTÖ): Koçak ve arkadaşları (2014) tarafından 2014 yılında hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş olup geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde 16 maddeden ve "Hemşirenin öz bakım gereksinimlerinin giderilmesi ve danışmanlık rolüne ilişkin tutum", "Hemşirenin bireyi koruma ve haklarına saygılı olma rolüne ilişkin tutum" ile "Hemşirenin tedavi sürecindeki rolüne ilişkin tutum" olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri; "Kesinlikle katılmıyorum - 1 puan, Katılmıyorum - 2 puan, Kısmen katılıyorum - 3 puan, Katılıyorum - 4 puan, Tamamen katılıyorum - 5 puan" şeklinde puanlandırılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 16, en yüksek puan 80'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumları olumlu olarak yorumlanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa ile değerdendirilmiş olup ölçek toplam güvenilirlik değeri 0,91 olarak bildirilmiştir. Hemşireler ile geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan bu ölçek, intörn hemşirelerin araştırmanın yürütüldüğü tarihlerde mezun konumunda olması nedeniyle bu araştırmada kullanılmış ve ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alfa değeri 0,93 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Araştırmanın verileri Mart-Nisan 2019 tarihleri arasında intörn hemşirelerin uygulama yaptıkları sağlık kurumlarına gidilerek, uygulama alanlarında öğleden sonraları intörnlerin uygun oldukları zaman diliminde toplanmıştır. Formları doldurmaları sırasında araştırmacılar, öğrencilerin yanında bulunmuş ve tamamlanan formlar geri toplanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin değerdendirilmesinde Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) paket programı 22.0 kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenci bilgi formu ve ölçeklerden aldıkları puanları değerdendirmek üzere sayı, yüzde, ortalama ve standart sapmayı içeren tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Verilerin dağılımı Kolmogorov – Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile değerdendirilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra verilerin değerdendirilmesinde, bağımsız grupta t-testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizinde değışkenler arasındaki ilişkinin gücü 0,25 ve altındaki değeri 'çok zayıf', 0,26 ile 0,49 arası değeri 'zayıf', 0,50 ile 0,69

arası değer 'orta', 0,70 ile 0,89 arası değer 'yüksek', 0,90 ile 1,00 arası değer ise 'çok yüksek' olarak yorumlanmıştır. Korelasyon katsayısı pozitif olduğunda değişkenler arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu, negatif olması durumunda ise ters yönlü bir ilişkinin olduğu kabul edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın yapıldığı üniversitenin İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (29.03.2019/526 karar) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin bilgilendirilmiş sözel onamları alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırmanın sadece bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören intörn hemşirelerle yapılmış olması nedeniyle, bulgular genellenemez. Ayrıca, intörn hemşirelerin araştırmanın yapıldığı ildeki çok çeşitli sağlık kurumlarında uygulamalarını gerçekleştirmeleri nedeniyle, tüm öğrencilere ulaşmada zorluk yaşanmış olması da araştırmanın diğer sınırlılığını oluşturmaktadır.

Bulgular

Tablo 1. İntörn hemşirelerin tanıtıcı özellikleri (N=295)

Tanıtıcı Özellikler	Ort±SS	
Yaş	22,51±1,08	
	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	225	76,3
Erkek	70	23,7
Çalışma durumu		
Evet	11	3,7
Hayır	284	96,3
Ailede bir sağlık çalışanı		
Var	92	31,2
Yok	203	68,8
Hemşirelik mesleğini sevme durumu		
Evet	225	76,3
Hayır	70	23,7
Mesleği geliştirmek için araştırma yapma isteği		
Evet	225	76,3
Hayır	70	23,7
Araştırma sonuçlarını kullanma düşüncesi		
Evet	267	90,5
Hayır	28	9,5
Etığe ters düşen uygulamaları gerçekleştirme düşüncesi		
Yaparım	29	9,8
Yapmam	266	90,2
Yanlış uygulama yapanları bildirme durumu		
Evet	257	87,1
Hayır	38	12,9

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının $22,51\pm 1,08$ (21-30 yaş) ve %76,3'ünün kadın olduğu, %96,3'ünün çalışmadığı, %31,2'sinin ailesinde en az bir sağlık çalışanı olduğu, çoğunluğunun (%76,3) mesleği sevdiği saptanmıştır. Ayrıca intörn hemşirelerin %76,3'ünün hemşirelik mesleğini geliştirmek için araştırma yapmak istedikleri, %90,5'inin verdiği bakımlarda araştırma sonuçlarını kullanmayı düşündükleri, %90,2'sinin etiğe ters düşen uygulamalara katılmayacakları, %87,1'inin klinikte yanlış uygulama yapan meslektaşlarını gerekli birimlere bildirecekleri belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. İntörn Hemşirelerin Yetkinlik Ölçeği ve Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları (N=295)

Ölçekler	Ort±SS	Min-Max puanı	Madde Puan Ortalaması
HÖYÖ*Alt Boyutlar			
Klinik biyomedikal bilim	25,62±5.81	5-35	5,12±1,16
Genel klinik beceriler	38,78±7.50	7-49	5,54±1,07
Eleştirel düşünme ve akıl yürütme	21,21±4.78	4-28	5,30±1,19
Bakım	33,23±6.85	6-42	5,53±1,14
Etik ve sorumluluk	87,33±15.35	15-105	5,82±1,02
Yaşam boyu öğrenme	33,68±7.94	6-42	5,61±1,32
HÖYÖ*Toplam Puan	240,34±38,07	43-301	
HBRTÖ**Alt boyutlar			
Hemşirenin öz bakım gereksinimlerinin giderilmesi ve hemşirenin danışmanlık rolüne ilişkin tutum	27,41±5,94	7-35	3,91±0,85
Hemşirenin bireyi koruma ve haklarına saygılı olma rolüne ilişkin tutum	16,22±3,40	4-20	4,05±0,85
Hemşirenin tedavi sürecindeki rolüne ilişkin tutum	19,19±4,03	5-25	4,79±1,00
HBRTÖ**Toplam Puan	62,84±12,18	16-80	

*Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği

**Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği

Araştırma kapsamına alınan intörn hemşirelerin; "Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği"nden toplam ortalama $240,34\pm 38,07$ puan aldıkları, ölçeğin klinik biyomedikal bilim alt boyutundan $5,12\pm 1,16$ puan ortalaması ile en düşük puanı, etik ve sorumluluk alt boyutundan da $5,82\pm 1,02$ puan ortalaması ile en yüksek puanı aldıkları belirlenmiştir. İntörn öğrencilerin, "Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği"nden ortalama $62,84\pm 12,18$ toplam puan aldıkları, en düşük tutum puanının hemşirenin öz bakım gereksinimlerinin giderilmesi ve hemşirenin danışmanlık rolüne ($3,91\pm 0,85$), en yüksek tutumun hemşirenin tedavi sürecindeki rolüne ($4,79\pm 1,00$) ilişkin olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3. İntörn hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile Hemşirelerin Yetkinlik Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (N=295)

Tanıtıcı Özellikler		Toplam Puan	Biyo-medikal bilim	Genel klinik beceriler	Eleştirel düşünme ve akıl yürütme	Bakım	Etik ve sorumluluk	Yaşam boyu öğrenme	
Yaş									
r	p	r=0,007 p= 0,911	r=-0,053 p= 0,363	r=-0,017 p=0,772	r=-0,016 p=0,780	r=0,014 p=0,809	r=0,024 p=0,686	r=0,016 p=0,783	
	Sayı	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	
Cinsiyet									
	Kadın	225	239,53±39,70	25,49±5,53	38,36±7,93	21,26±4,78	33,38±6,90	86,72±15,90	33,96±8,23
	Erkek	70	242,94±32,40	26,04±6,65	40,14±5,76	21,04±4,81	32,77±6,73	89,30±13,34	32,80±6,90
t	p	t=-0,727 p=0,469	t=-0,690 p=0,491	t= - 2,047 p=0,042*	t=0,335 p=0,738	t=0,277 p=0,511	t=-1,347 p=0,180	t=1,072 p=0,285	
Çalışma durumu									
	Çalışıyor	11	233,72±59,08	27,00±6,81	39,90±11,18	21,81±6,58	33,36±8,23	83,54±22,40	30,81±10,76
	Çalışmıyor	284	240,59±37,15	25,57±5,77	38,74±7,35	21,18±4,71	33,23±6,81	87,47±15,05	33,79±7,81
t	p	t=-0,587 p=0,558	t=0,800 p=0,424	t= 0,505 p=0,614	t=0,429 p=0,668	t=0,062 p=0,950	t=-0,833 p=0,405	t=-1,223 p=0,222	
Ailede sağlık çalışanı									
	Var	92	234,77±41,25	24,73±5,43	37,67±7,91	20,51±5,17	33,29±7,34	85,90±16,37	32,69±7,56
	Yok	203	242,86±36,36	26,02±0,94	39,29±7,27	21,52±4,57	33,21±6,04	87,98±14,86	34,13±8,08
t	p	t=-1,697 p=0,091	t=-1,766 p=0,078	t=-1,719 p=0,087	t=-1,696 p=0,091	t=0,095 p=0,925	t=-1,077 p=0,282	t=-1,448 p=0,149	
Hemşirelik mesleğini sevme durumu									
	Evet	225	243,12±37,28	25,82±5,44	39,08±7,58	21,60±4,49	33,69±6,63	88,11±14,96	34,20±7,90
	Hayır	70	231,38±39,44	24,98±6,85	37,84±7,21	19,95±5,47	31,75±7,38	84,82±16,42	32,02±7,89
t	p	t=2,270 p=0,024*	t=1,052 p=0,294	t=1,205 p=0,229	t=2,284 p=0,025*	t=2,081 p=0,038*	t=1,491 p=0,139	t=2,012 p=0,045*	
Mesleği geliştirmek için araştırma yapma isteği									
	Evet	225	241,24±37,30	25,32±5,22	39,08±7,48	21,16±4,57	33,21±6,81	87,51±15,28	33,80±6,96
	Hayır	70	237,45±40,58	26,57±7,36	37,84±7,54	21,37±5,44	33,31±7,03	86,75±45,68	33,32±10,54
t	p	t=0,725 p=0,469	t=-1,313 p=0,192	t=1,205 p=0,229	t=-0,294 p=0,769	t=-0,107 p=0,915	t=0,358 p=0,720	t=0,433 p=0,665	
Araştırma sonuçlarını kullanma düşüncesi									
	Evet	267	240,78±38,08	25,67±5,81	38,78±7,58	21,29±4,71	33,32±6,66	87,30±15,32	33,82±7,98
	Hayır	28	236,10±38,37	25,14±5,86	38,82±6,88	20,39±5,44	32,42±8,52	87,60±15,92	32,35±7,50
t	p	t=0,618 p=0,537	t=0,460 p=0,646	t=-0,026 p=0,979	t=0,950 p=0,343	t=0,656 p=0,513	t=-0,099 p=0,921	t=0,932 p=0,352	
Etığe ters düşen uygulamaları gerçekleştirme düşüncesi									
	Yaparım	29	229,17±43,74	24,62±4,64	37,27±7,86	21,24±4,31	32,06±6,07	81,10±16,21	32,03±7,96
	Yapmam	266	241,56±37,29	25,73±5,92	38,95±7,46	21,20±4,83	33,36±6,93	88,01±15,13	33,86±7,93
t	p	t=-1,669 p=0,096	t=-0,979 p=0,329	t=-1,142 p=0,254	t=0,037 p=0,971	t=-0,967 p=0,335	t=-2,317 p=0,021	t=-1,182 p=0,238	
Yanlış uygulama yapanları bildirme durumu									
	Evet	257	242,73±36,86	25,92±5,84	39,10±7,51	21,44±4,62	33,60±6,66	88,06±14,83	34,03±8,03
	Hayır	38	224,15±42,49	23,60±5,25	36,63±7,14	19,63±5,54	30,76±7,68	82,39±17,93	31,36±6,92
t	p	t=2,556 p=0,014*	t=2,311 p=0,022*	t=1,904 p=0,058	t=2,193 p=0,029*	t=2,403 p=0,017*	t=1,857 p=0,070	t=1,938 p=0,054	
*p<0,05									

Tablo 3 incelendiğinde, erkek öğrencilerin genel klinik beceriler puan ortalamasının istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Hemşirelik mesleğini seven öğrencilerin HÖYÖ toplam puan ile eleştirel düşünme ve akıl yürütme, bakım, yaşam boyu öğrenme alt boyutlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır ($p<0,05$). Yanlış uygulama yapanları bildireceğini belirten intörn hemşirelerin de HÖYÖ toplam puan ile biyomedikal bilim, eleştirel düşünme ve akıl yürütme ve bakım HÖYÖ alt boyut puan ortalamalarının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer tanıtıcı özellikler ile HÖYÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 4. İntörn hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması (N=295)

Tanıtıcı Özellikler		Toplam Puan	Alt boyut-1 ^a	Alt boyut-2 ^b	Alt boyut-3 ^c
Yaş					
r	p	0,046; 0,430	0,001;0,987	0,030;0,613	0,107;0,066
S		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Cinsiyet					
Kadın	225	63,49±11,62	27,79±5,49	16,38±3,25	19,33±3,93
Erkek	70	60,72±13,70	26,20±7,08	15,71±3,83	18,72±4,34
t	p	1,528; 0,130	1,972; 0,050	1,325; 0,188	1,103;0,271
Çalışma durumu					
Çalışıyor	11	64,18±10,76	27,09±5,53	17,09±3,50	20,00±2,96
Çalışmıyor	284	62,78±12,24	27,42±5,96	16,19±3,40	19,16±4,07
t	p	0,372; 0,711	0,185; 0,853	0,857;0,392	0,675; 0,500
Ailede sağlık çalışanı					
Var	92	62,26±10,99	27,84±5,38	16,36±3,30	19,10±3,72
Yok	203	62,65±12,70	27,22±6,17	16,16±3,45	19,23±4,18
t	p	0,420; 0,675	0,838;0,403	0,483;0,629	0,242;0,809
Hemşirelik mesleğini sevme durumu					
Evet	225	64,22±11,41	27,99±5,62	16,62±3,21	19,60±3,87
Hayır	70	58,38±13,52	25,55±6,55	14,95±3,71	17,87±4,29
t	p	3,572;0,000*	3,041;0,003*	3,646;0,000*	3.184;0,002*
Mesleği geliştirmek için araştırma yapma isteği					
Var	225	63,43±12,06	27,60±5,91	16,41±3,97	19,36±3,95
Yok	70	60,94±12,44	26,81±6,03	15,61±3,46	18,65±4,29
t	p	1,495;0,136	0,972;0,332	1,730;0,085	1,273;0,204
Araştırma sonuçlarını kullanma düşüncesi					
Var	267	63,07±11,96	27,45±5,86	16,28±3,30	19,32±3,96
Yok	28	60,64±14,14	27,03±6,72	15,64±4,29	17,96±4,60
t	p	1,003;0,317	0,356;0,722	0,771;0,446	1,698; 0,091
Etiğe ters düşen uygulamaları gerçekleştirme düşüncesi					
Yaparım	29	61,82±13,25	26,93±5,87	15,68±3,61	19,27±4,08
Yapmam	266	62,95±12,08	27,46±5,95	16,28±3,38	19,18±4,04
t	p	-0,471;0,638	0,463; 0,644	0,895;0,372	0,116; 0,908
Yanlış uygulama yapanları bildirme durumu					
Evet	257	63,32±11,62	27,63±5,70	16,37±3,28	19,27±3,93
Hayır	38	59,55±15,23	25,92±7,23	15,21±4,04	18,63±4,67
t	p	1,465;0,150	1,400;0,169	1,981;0,048	0,918;0,359

^aHemşirenin öz bakım gereksinimlerinin giderilmesi ve hemşirenin danışmanlık rolüne ilişkin tutum

^bHemşirenin bireyi koruma ve haklarına saygılı olma rolüne ilişkin tutum

^cHemşirenin tedavi sürecindeki rolüne ilişkin tutum

* $p<0,01$

Mesleğini seven intörn hemşirelerin HBRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının istatistiksel olarak ileri düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,01$). Öğrencilerin diğer tanıtıcı özellikleri ile HBRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 5. İntörn Hemşirelerin Yetkinlik Ölçeği ile Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği arasındaki ilişki (N=295)

		Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği						
		Toplam Puan	Biyo-medikal bilimler	Genel klinik beceriler	Eleştirel düşünme ve akıl yürütme	Bakım	Etik ve sorumluluk	Yaşam boyu öğrenme
Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği	Toplam Puan	r=0,261 p=0,000**	r=0,120 p=0,039*	r=0,230 p=0,000**	r=0,156 p=0,007**	r=0,198 p=0,001**	r=0,305 p=0,000**	r=0,199 p=0,001**
	Hemşirenin öz bakım gereksinimlerinin giderilmesi ve hemşirenin danışmanlık rolüne ilişkin tutum	r=0,252 p=0,000**	r=0,146 p=0,012*	r=0,212 p=0,000**	r=0,163 p=0,005**	r=0,187 p=0,001**	r=0,282 p=0,000**	r=0,173 p=0,003**
	Hemşirenin bireyi koruma ve haklarına saygılı olma rolüne ilişkin tutum	r=0,258 p=0,000**	r=0,144 p=0,013*	r=0,225 p=0,000**	r=0,148 p=0,011*	r=0,168 p=0,004**	r=0,311 p=0,000**	r=0,195 p=0,001**
	Hemşirenin tedavi sürecindeki rolüne ilişkin tutum	r=0,262 p=0,000**	r=0,081 p=0,167	r=0,232 p=0,000**	r=0,131 p=0,025*	r=0,197 p=0,001**	r=0,290 p=0,000**	r=0,230 p=0,000**

* $p<0,05$

** $p<0,01$

HÖYÖ toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile HBRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde, zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 5).

Tartışma

Giderek karmaşık hale gelen sağlık bakım uygulamalarında istenmeyen sonuçlar, hastalara güvenli ve kaliteli bakım verilmesiyle önenebilmektedir (Smith, 2012; Karahan ve Kav, 2018). Bakım kalitesi de yetkinlik geliştirme sürecinin iyi anlaşılması ve hemşirelerin uygulamadaki yetkinlik düzeylerinin sürekli değerlendirilmesi ile olmaktadır (Axley, 2008). Bu bağlamda, mezun konumunda olup hemşireliğe adım atmaya hazırlanan intörn hemşirelerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada, intörn hemşirelerin yetkinliklerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Tosun ve arkadaşlarının (2008) intörn hemşirelerin eğitim programından beklentileri, programın sonunda kazanım ve önerilerine ilişkin yapmış oldukları bir çalışmada, öğrencilerin intörnlük uygulaması sonrasında hedeflenen tüm becerilerde kendilerini yeterli algıladıkları ve hemşirelik mesleğine hazır hissettikleri bildirilmiştir (Tosun ve ark., 2008). Diğer bazı çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin ve yeni mezun hemşirelerin bazı alanlarda kendilerini yetkin olarak görseler de yetkinliklerinin sınırlı olduğu belirtilmektedir. (Cheng ve Liou, 2013; Kajander-Unkuri ve ark., 2014; Nehir, Vanaki, Mokhtari, Khademolhosseini ve Ebadi, 2016). Bazı çalışmalarda ise mezun konumunda olan hemşirelik öğrencilerinin gerçekçi olmayacak düzeyde yetkinliklerini yüksek algıladıkları bulunmuştur (Kajander-Unkuri ve ark., 2014;

Lofmark, Smide ve Wikblad, 2006). Yapılan diğer bir çalışmada da deneyimli hemşireler ile sağlık kurumlarındaki yöneticilerin yeni mezun hemşirelerin klinik ortamlardaki performanslarında derin bir boşluk algıladıkları bildirilmiştir (Burns ve Poster, 2008). Türkiye’de ise yapılan bir çalışmada, yeni mezun hemşirelerin birçok alanda kendilerini yetersiz olarak algıladıkları belirtilmiştir (Karahana, Törüner, Abbasoğlu ve Ceylan, 2012).

Bu araştırmada kendilerini yetkin olarak nitelendiren intörn hemşirelerin, en az yetkin olduğu boyutun klinik biyo-medikal bilim, en fazla yetkin oldukları boyutunda etik ve sorumluluk olduğu saptanmıştır. Ülker’in (20018) yapmış olduğu çalışma ile paralellik gösteren bu araştırma bulgusu, hemşirelik eğitim müfredatının öğrencilerin klinik biyo-medikal bilim alanında yetkinlik kazandıracak şekilde oluşturulmasının gerekli olduğunu düşündürmüştür.

Araştırmada ayrıca, yanlış uygulama yapanları bildireceğini belirten intörn hemşirelerin HÖYÖ toplam puan ile biyomedikal bilim, eleştirel düşünme ve akıl yürütme ve bakım puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Karahana ve arkadaşlarının (2012) alışmasının ise yeni mezun hemşirelerin kendilerini, yaşam bulgularının alınması ve el yıkama ile ilgili ölçümlerde en yetkin ve elektronik araçların kullanımı ve mekanik ventilasyondan bir hastanın ayrılmasında en az yetkin olarak hissettikleri belirlenmiştir. Hemşirelerin özellikle mesleki tutum ve klinik uygulamalardaki beceri düzeyleri etik karar verme süreçleri ile ilişkili bulunmuştur (Nehir ve ark., 2016; Sabancıoğulları ve Doğan, 2012). Bu bağlamda, hemşirelik eğitiminde mesleki etik, mesleki etiğin karar verme sürecine etkisini içeren derslerin verilmesi ve öğrencilere etik duyarlılık kazandırılması oldukça önemli olmaktadır (Sabancıoğulları ve Doğan, 2012). Bu güncel araştırmanın yapıldığı kurumun öğretim planında hemşirelik tarihi ve deontolojisi, hemşirelik kavramları derslerinin yanı sıra uygulamalı tüm hemşirelik derslerinin içeriğinde hasta bireyin tedavi ve bakım sürecinde etik, eleştirel düşünme ve klinik karar verme süreçlerini içeren konulara yer verilmektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, intörn hemşirelerde alınan kuramsal ve klinik/saha eğitiminin, onların mesleki benliklerinin gelişmesine katkıda bulunduğunu düşündürmüştür.

Araştırmada intörn hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Hemşireliğin temel uğraş alanı insan olup hemşirelik, bireyin sağlıklı ortamda yaşamasına ve kendi özelliklerine özgü olarak bütüncü ve insancıl görüş doğrultusunda kaliteli hemşirelik bakımını almasına hakkı olduğunu savunmaktadır (Okurođlu Karahana, Bahçecik, Ecevit Alpar, 2014). Bu bulgu, intörn hemşirelerin hemşirelik felsefesini ve bakım verici rollerini benimsediklerini göstermektedir. Uzelli Yılmaz ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, hemşirelerin ölçekten ortalama 65 puan alarak tutumlarının olumlu olduğu bildirilmiştir. Kızığut ve Ergöl (2011) tarafından yapılan bir çalışmada da öğrencilerin en fazla bakım verici rollerinin olduğunu bildirdikleri rapor edilmiştir. Birimođlu ve Ayaz’ın (2015) yapmış oldukları çalışmada ise öğrencilerin bakım davranışları algısının iyi düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yapılan birçok çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiş, öğrencilerin bireyselleştirilmiş bakım algılarının iyi düzeyde olduğu bulunmuştur (Can ve Acarođlu, 2015; Charalambous, Katajisto, Välimäki, Leino-Kilpi ve Suhonen, 2010; Suhonen, Gustafsson, Katajisto, Välimäki ve Leino- Kilpi, 2010; Suhonen ve ark., 2011).

Araştırma kapsamına alınan intörn hemşirelerde hemşirelik mesleğini sevme durumu ile öğrencilerin yetkinlikleri ve bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Mesleğini seven öğrencilerin kendilerini yetkin algıladıkları ve bakım verici rollerine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. Sabancıoğulları ve Doğan (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin “Hemşirelerde Profesyonel Benlik Kavramı Ölçeği” alt boyutları olan mesleki yetkinlik ile mesleki tutum ve beceri alt boyutlarından yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda mesleğini seven öğrencilerin bakım verici rollerine ilişkin algılarının ve tutumlarının iyi düzeyde olduğu bildirilmiştir (Birimoğlu ve Ayaz, 2015; Kızığut ve Ergöl, 2011). Bu sonuçlar ile benzerlik gösteren araştırma bulgusu, intörn hemşirelerde mesleğini severek yapmanın mesleki yetkinliklerini geliştirmede ve mesleki rollerine ilişkin algılarının olumlu olmasına katkı sağladığını düşündürmektedir.

Araştırmada öğrencilerin yetkinlik durumları ile bakım verici rollerine ilişkin tutum arasında pozitif yönde zayıf anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Hemşire öğrencilerinin öğrenimleri süresince edindikleri klinik deneyimlerin, gelecekteki yeterlilikleri üzerinde uzun dönemli bir etkisi olduğu belirtilmektedir (Cheng ve Liou, 2013). Bunun yanı sıra, klinik becerilerin öğrenilmesi ve uygulanması, öğrencilerin bağımsızlık duygularının artmasına ve yetkin mesleki beceriler edinmelerini sağlayarak güven geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Godson, Wilson ve Goodman, 2007). Bir çalışmada, mezuniyet öncesi öğrencilerin yeterliliğini saptamanın yeni mezun hemşirelerin çalışmaya başladıktan sonra kliniğe uyum sağlama sürelerini kısaltabileceği vurgulanmaktadır (Cheng ve Liou, 2018). Ayrıca, sağlık hizmeti verilen ortamlarda, hemşirelik öğrencilerinin gelecekteki mesleki görevlerine hazırlanmalarını sağlamak üzere profesyonel rolleri için gerekli olan yeterliliklerin değerlendirilmesi önerilmektedir (Forsberg, Ziegert, Hult, ve Fors, 2014). Yakın bir zamanda hemşire olarak görev yapacak intörn hemşirelerin, uygulamadaki yetkinlik düzeylerinin sürekli değerlendirilmesinin bakım kalitesini olumlu yönde etkilediği bildirilmektedir. Bu nedenle yetkinlik geliştirmeye mezuniyet öncesi dönemde başlanması ve özellikle temel yetkinliklerin bu dönemde kazandırılması önemli olmaktadır (Karahana ve Kav, 2018). Araştırmadan elde edilen bu bulgu, dört yıllık lisans eğitimi süresince alınan kuramsal ve uygulamalı hemşirelik eğitiminin intörn hemşirelerin kendilerini yetkin olarak algılamada ve hemşirelik rollerine ilişkin olumlu tutum geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma, intörn hemşirelerin mesleki yetkinliklerini iyi düzeyde algıladıklarını ve bakım verici rollerine ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu göstermiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin yetkinlikleri ile bakım verici rollerine ilişkin tutumları arasında pozitif yönde ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini sevmelerinin onların yetkinlik algılarında ve bakım verici rollerine ilişkin tutumlarında önemli bir değişken olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik eğitiminin öğrencilerde tedavi ve bakım uygulamalarında olumlu davranış ve tutum geliştirmelerini sağlayacak şekilde kuramsal ve uygulamalı olarak planlanması; etik, eleştirel düşünme ve sorun çözme becerilerini kazandıracak derslere ve uygulamalara yer verilmesi ve öğrencilerde hedeflenen yetkinliğin kazandırılması için okul ve hastane işbirliğiyle, kendi sorumluluğunun farkına varacağı bir klinik/saha uygulama programının oluşturulması önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (29.03.2019 tarihli ve 526 nolu karar) etik kurul onayı alınmıştır

Çıkar Çatışması: Bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan sözel bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received from the Zonguldak Bülent Ecevit University Human Research Ethics Committee (decision dated 29.03.2019 and numbered 526).

Conflict of Interest: Not reported.

Funding: None.

Informed Consent: Verbal informed consent of participants was obtained.

Kaynaklar

Axley, L. (2008). Competency: A concept analysis. *Nursing Forum*, 43(4), 214-22. doi:10.1111/j.1744-6198.2008.00115.x.

Aydemir Gedük, E. (2018). Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *HSP*, 5(2), 253-258. doi:10.17681/hsp.358458

Birimoğlu, C. & Ayaz, S. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin bakım davranışlarını algılamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 40-48.

Burns, P. & Poster, E. (2008). Competency development in new registered nurse graduates: closing the gap between education and practice. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 39(2), 67-73. doi: 10.3928/00220124-20080201-03.

Can, Ş. & Acaroğlu, R. (2015). Hemşirelerin mesleki değerlerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları ile ilişkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 23(1), 32-40.

Charalambous, A., Katajisto, J., Välimäki, M., Leino-Kilpi, H. & Suhonen, R. (2010). Individualised care and the professional practice environment: nurses' perceptions. *International Nursing Review*, 57, 500-507. <https://doi.org/10.1111/j.1466-7657.2010.00831.x>

Cheng, C. Y. & Liou, S. R. (2013). Perceptions of clinical competence among nurse pregraduates: Do different types of nursing programs make a difference? *Journal of Nursing Education and Practice*, 3(9), 139-47. <https://doi.org/10.5430/jnep.v3n9p139>

Çevik, K. & Khorshid, L. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel davranışları uygulayabilme durumlarının belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28(2), 23-30.

Dammiano, M., Scalorbi, S., Rosa, M., Gazineo, D. & Chiari, P. (2019). Comparing the capacity of nurses and nursing students in assessing patient problems during clinical internship: A descriptive comparative study. *Journal of Nursing Education and Practice*, 9(6), 61-66. doi: 10.5430/jnep.v9n6p61

Dikmen Aydın, Y., Şahin Orak, N., Gürkan, A., Aslan, G. & Demir, F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitimleri sırasında hemşirelerden aldığı desteğin değerlendirilmesi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3(3), 109-115. doi:10.5222/jaren2017.109

- Erenel Şentürk, A., Dal, Ü., Kutlutürk, S. & Vural, G. (2008). Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin ve hemşirelerin intörnlük uygulamasına ilişkin görüŐleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 16–25.
- Forsberg, E., Ziegert, K., Hult, H. & Fors, U. (2014). Clinical reasoning in nursing, a think-aloud study using virtual patients—A base for an innovative assessment. *Nurse Education Today*, 34(4), 538-42. doi: 10.1016/j.nedt.2013.07.010.
- Fukada, M. (2018). Nursing competency: definition, structure and development. *Yonago Acta Medica*, 61, 001-007. doi: 10.33160/yam.2018.03.001
- Gallagher, P., Smith, T. & Ousey, K. (2012). Problems with competence assessment as it applies to student nurses. *Nurse Education in Practice*, 12, 301-303. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2012.05.014>
- Godson, N., Wilson, A. & Goodman, M. (2007). Evaluating student nurse learning in the clinical skills laboratory. *British Journal of Nursing*, 16 (15), 942-945. doi: 10.12968/bjon.2007.16.15.24520
- Kajander-Unkuri, S., Meretoja, R., Katajisto, J., Saarikoski, M., Salminen, L., Suhonen R., ...Leino-Kilpi, H. (2014). Self-assessed level of competence of graduating nursing students and factors related to it. *Nurse Education Today*, 34(5), 795-801. doi: 10.1016/j.nedt.2013.08.009
- Karahan, A. & Kav, S. (2018). Hemşirelikte mesleki yetkinlik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(2), 160-168.
- Karahan, A., Törüner, E. K., Abbasoğlu, A. & Ceylan, A. (2012). Yeni mezun hemşirelerin hemşirelik becerilerinde yetkinlikleri ile ilgili algıları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 67-72.
- Kızığut, S. & Ergöl, Ő. (2011). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin hemŐireliđi algılayıŐı hemşirelik rollerine ve hemşireliğin geleceğine bakıŐ. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14, 2.
- Koçak, C., Albayrak, S. A. & Büyükkayacı Duman, N. (2014). Hemşirelerin Bakım Verici Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği geliŐtirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(3), 16-21.
- Lauder, W., Watson, W., Topping, K., Holland, K., Johnson, M., Porter, M... Behr A. (2008). An evaluation of fitness for practice curricula: self-efficacy, support and self-reported competence in preregistration student nurses and midwives. *Journal of Clinical Nursing*, 17(4), 1858–1867. doi: 10.1111/j.1365-2702.2007.02223.x.
- Lofmark, A., Smide, B. & Wikblad, K. (2006). Competence of newly-graduated nurses – a comparison of the perceptions of qualified nurses and students. *Journal of Advanced Nursing*, 53(6), 721-28. doi: 10.1111/j.1365-2648.2006.03778.x.
- Merrick, E., Duffield, C., Baldwin, R. & Fry, M. (2012). Nursing in general practice: organizational possibilities for decision latitude, created skill, social support and identity derived from role. *Journal of Advanced Nursing*, 68(3), 614- 624. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2011.05769.x>
- Monaghan, T. (2015). A critical analysis of the literature and theoretical perspectives on theory-practice gap amongst newly qualified nurses within the United Kingdom. *Nurse Education Today*, 35(8), e1-7. doi: 10.1016/j.nedt.2015.03.006.
- Murray, M., Sundin, D. & Cope, V. (2018). New graduate registered nurses' knowledge of patient safety and practice: A literature review. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 31-47. doi: 10.1111/jocn.13785.
- Nehir, B., Vanaki, Z., Mokhtari, J., Khademolhosseini, S. M. & Ebadi, A. (2016). Competency in nursing students: A Systematic review. *International Journal of Travel Medicine and Global Health*, 4(1), 3-11. doi: 10.20286/IJTMGH-04013
- Okuroğlu Karahan, G., Bahçecik, N. & Ecevit Alpar, Ő. (2014). Felsefe ve hemşirelik etiği. *Kilikya Felsefe Dergisi*, 1, 53-61.
- Sabancıoğulları, S. & Doğan, S. (2012). Bir entegre eğitim programından yeni mezun olan hemşirelerin meslek ve okul eğitimine ilişkin düşünceleri ve profesyonel kimlik düzeyleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(3), 184-192.

- Smith, S. A. (2012). Nurse competence: a concept analysis. *International Journal of Nursing Knowledge*, 23(3), 172-82. doi: 10.1111/j.2047-3095.2012.01225.x.
- Suhonen, R., Gustafsson, M. L., Katajisto, J., Välimäki, M. & Leino- Kilpi, H. (2010). Nurses' perceptions of individualised care. *Journal of Advanced Nursing*, 66, 1035-1046. doi: 10.1111/j.1365-2648.2009.05256.x.
- Suhonen, R., Papastavrou, E., Efstathiou, G., Lemonidou, C., Kalafati, M., Da Luz, M. D... Leino-Kilpi, H. (2011). Nurses' perceptions of individualised care: An international comparison. *Journal of Advanced Nursing*, 67(9), 1895-1907. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2011.05626.x>
- Taylan, S., Alan, S. & Kadioğlu, S. (2012). Hemşirelik rolleri ve özerklik. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 3, 66-74.
- Tosun, N., Oflaz, F., Akyüz, A., Kaya, T., Yava, A., Yıldız, D... Akbayrak, N. (2008). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50, 164-171.
- Tural Büyük, E., Rızalar, S., Çetin, A. & Sezgin, S. (2014). Hemşirelerin intörn eğitim uygulaması hakkındaki görüş ve önerileri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 135-140.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2019). *Güncel sözlük*. Erişim tarihi 03 Mart 2019, [http:// www.tdk.gov.tr](http://www.tdk.gov.tr)
- Uzelli Yılmaz, D., Dilemek, H., Yılmaz, D., Akın Korhan, E., Çelik, E. & Rastgel, H. (2017). Hemşirelerin bakım verici rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 10, 83-100.
- Ülker, T. (2018). *Hemşirelik öğrencilerinin kendi mesleki yetkinliklerini değerlendirme aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yüksek lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye.
- Wangenstein, S., Johansson, I. S. & Nordström, G. (2015). Nurse competence scale– psychometric testing in a norwegian context. *Nurse Education in Practice*, 15(1), 22-9. doi: 10.1016/j.nepr.2014.11.007.